

Vergaderjaar 2013–2014

31 568

Staatkundig proces Nederlandse Antillen

Nr. 141

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2014

In antwoord op uw verzoek ter zake de laatste stand van zaken en mogelijke knelpunten inzake de justitieketen op de BES-eilanden dd. 20 februari 2014 bericht ik u, mede namens de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, als volgt.

Alvorens in te gaan op de stand van zaken op de verschillende terreinen die onder mijn verantwoordelijkheid vallen schets ik eerst kort de uitgangspunten en het relevante wettelijke kader.

In de brief¹ van 4 oktober 2010 heeft de toenmalige Minister van Justitie aangegeven dat ten aanzien van de verwachtingen aangaande de justitievoorzieningen in Caribisch Nederland het van belang is de geografische omstandigheden, de maatschappelijke behoeften en de economische situatie in acht te nemen. Daarbij komt dat er grote verschillen bestaan tussen de eilanden van Caribisch Nederland (omvang, aantal bewoners) en de grote afstand tussen Bonaire enerzijds en Saba en Sint Eustatius anderzijds. Hierdoor blijft het een uitdaging voor de afzonderlijke ketenpartners om een efficiënte en samenhangende organisatie te bereiken.

De verantwoordelijkheid van Veiligheid en Justitie vloeien, naast het gewone wettelijke kader, voor sommige onderdelen van de VenJ-portefeuille voort uit specifieke CN-wetgeving of rijkswetgeving. Dit geldt bijvoorbeeld voor regels die gesteld worden inzake de politie, de brandweerbijstand, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing die voortkomen uit de Veiligheidswet BES, alsmede het BW BES voor de voogdijraad BES, het Wetboek van Strafrecht BES en het Wetboek van Strafvordering BES. Daarnaast vigeren in Caribisch Nederland de rijkswet Gemeenschappelijk Hof van Justitie, de rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint

¹ Kamerstuk 32 500 VI, nr. 7.

Eustatius en Saba en de rijkswet Raad voor de rechtshandhaving. Deze justitiële consensusrijks wetten zullen, zoals uw Kamer bekend, onderwerp zijn van een evaluatie welke uiterlijk 10 oktober 2015 dient te zijn afgerond.

Tegen deze achtergrond heeft Veiligheid en Justitie sinds 10 oktober 2010 op de drie eilanden gefaseerd verbetermaatregelen doorgevoerd. In algemene zin merk ik op dat sinds de herziening van de staatkundige verhoudingen binnen de Veiligheid en Justitieketen veel werk is verzet waardoor er thans sprake is van een situatie die beduidend beter is dan voorheen maar waar waakzaamheid evenzeer geboden blijft en een actieve inzet van de gehele Veiligheid- en Justitieketen van essentieel belang is. Hierbij is het belangrijk eveneens voldoende aandacht te besteden aan armoedebestrijding, economische groei en onderwijs. Op 18 januari 2012 ontving uw Kamer een overzicht van de verbetermaatregel die door VenJ gefaseerd worden doorgevoerd.² Voorts stelde ik u op de hoogte van de stand van zaken middels mijn brief van 12 september 2012³.

Onderstaand zal ik per VenJ-beleidsterrein een stand van zaken schetsen.

Politie

Door het Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN) zijn in de achterliggende periode flinke stappen vooruit gezet. Zoals eerder aan uw Kamer gemeld was er sprake van een knelpunt ten aanzien van de politiecapaciteit in het algemeen en de recherche in het bijzonder. In 2013 zijn zeven fte aspiranten ingestroomd en zeventien fte zittende medewerkers geprofessionaliseerd tot allround politiemedewerkers. In 2014 hebben nogmaals zeventien fte allround medewerkers hun MBO 4 opleiding afgerond en in 2015 zullen er dat nog eens zestien fte zijn. Daarmee heeft het korps een aanzienlijke kwaliteitsslag gemaakt. Voorts worden in het najaar van 2014 negen fte aspiranten geworven voor instroom in het KPCN.

De formatie van het KPCN bestaat thans uit 151,5 fte. De bezetting bestond per ultimo 2013 uit 141,8 fte, inclusief twintig fte externe ondersteuning (waarvan 18 Koninklijke Marechaussee (KMar). De KMar leverde ook in 2013 een belangrijke bijdrage aan de capaciteit van het KPCN door de ondersteuning van de KMar op de bovenwinden en op Bonaire te continueren.

De inzet van de KMar bij het KPCN op de bovenwinden (acht fte) is tot eind 2015 verlengd. Ook zal op korte termijn de voortzetting van de samenwerking met de KMar op Bonaire voor twee jaar worden verlengd. Samen met de KMar wordt gewerkt aan het ontschot werken, dit betekent een veel flexibelere inzet van personeel op met name de bovenwinden van het KPCN, Douane, DJI en KMar. Juist vanwege de kleinschaligheid in combinatie met de geografische setting is het van groot belang dat de aanwezige capaciteit op de eilanden optimaal benut kan worden om in voorkomend geval te voorzien in de behoefte zonder dat deze tegen kosten en met aanzienlijke vertraging in tijd van elders moet worden ingevlogen.

Voorts hecht ik er aan te melden dat eind 2014 de evaluatie van het inrichtingsplan en het O&F rapport van het KPCN worden opgeleverd.

² Kamerstuk 31 568, nr. 91.

³ Kamerstuk 33 000 IV, nr. 80.

Ook in termen van verbetering van middelen worden flinke stappen gemaakt.

In nauwe samenwerking met de Rijkdienst Caribisch Nederland (RCN) wordt gewerkt aan een verbetering van de ICT infrastructuur voor het KPCN, inclusief de beveiliging daarvan. Naar verwachting zal in het najaar van 2014 het nieuwe politiebureau in Kralendijk worden opgeleverd. Tevens wordt in 2014 een groot deel van het wagonpark vervangen.

Ten behoeve van een gedegen beheers- en beleidscyclus wordt er, in samenwerking met KPMG, gewerkt aan het versterken van de financiële functie van het KPCN. Op korte termijn zal ik, in nauw overleg met de Nationale Politie, een strategisch kader ten behoeve voor samenwerking en ondersteuning in het Caribisch deel van het Koninkrijk vaststellen.

Rechtshandhaving en criminaliteitsbestrijding (o.a. Openbaar Ministerie)

Naar aanleiding van het rapport Veiligheidsbeeld BES-eilanden 2013 Criminaliteit, regelovertreding en overlast op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, opgesteld in opdracht van de procureur-generaal van Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba, heeft het Openbaar Ministerie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in zijn Jaarplan de aanpak van geweldscriminaliteit, jeugdcriminaliteit, inbraken, drugssmokkel, corruptie mensenhandel en mensensmokkel tot prioriteit benoemd. Deze thema's hebben eveneens hun weerslag gekregen in het jaarplan 2014 van het KPCN.

Ten aanzien van het Openbaar Ministerie is het van belang te melden dat de Rijksministerraad de nieuwe procureur-generaal van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba heeft benoemd (per 1 februari jl.) en er een nieuwe Hoofdofficier Caribisch Nederland is aangesteld (per 1 juli a.s.). Daarnaast is eerder dit jaar duidelijkheid gecreëerd over de verdeling van beheerstaken tussen het parket van de procureur-generaal en het parket in eerste aanleg Caribisch Nederland. Het Openbaar Ministerie is kwantitatief op orde. De ICT en registratie, opdat er meer beleidsinformatie beschikbaar komt, verdient nog aandacht.

Rechtsbestel (o.a. Gemeenschappelijk Hof van Justitie, Raad voor de Rechtshandhaving)

Een van de knelpunten binnen het Veiligheid en Justitieterrein is de invulling van een goede notariaatsfunctie op Saba en Sint Eustatius. Ik ben thans bezig verschillende oplossingsrichtingen nader uit te werken met als doel om nog dit jaar ook de bovenwinden van een gedegen notarisfunctie te voorzien. Hierbij merk ik op dat Saba en Sint Eustatius, vanuit Sint Maarten, goed bediend zijn waar het advocatuur betreft.

Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie heeft in 2013 een aantal projecten en activiteiten in gang gezet. Deze activiteiten zien onder andere op het bevorderen van het personeelsbeleid, de verbetering van het technisch beheer en de ICT infrastructuur, het waarborgen en bevorderen van de integriteit van rechterlijk en ondersteunend personeel en verbetering van de kwaliteit en efficiency van de organisatie. Zo is eind 2013 is gestart met de voorbereiding van het project «Zaaksregistratiesysteem», waarmee een integraal registratiesysteem wordt beoogd dat alle vestigingen in staat stelt op uniforme wijze de zaken te registreren. Dit project wordt naar verwachting in 2015 opgeleverd.

Ook op het terrein van het personeelsbeleid zijn stappen gezet. Met behulp van een meerjarenopleidingsplan wordt geïnvesteerd in de

ontwikkeling van kennis en vaardigheden van het rechterlijk en ondersteunend personeel. Loopbaanontwikkeling vindt plaats met behulp van individuele loopbaantrajecten per medewerker.

Door de Raad voor de Rechtshandhaving, waar een algemene toezichtstaak is belegd voor wettelijke aangewezen organisaties die deel uitmaken van de justitiële keten in Caribisch Nederland, zullen in 2014 onderzoeken worden uitgevoerd naar het aangifteproces (review naar opvolging van aanbevelingen uit 2012), het beheer van in beslag genomen goederen, de toepassing van politiegeweld, de executie van strafrechtelijke vonnissen, de beveiliging van gezagdragers en de infrastructuur ter bestrijding van corruptie, de samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, de grenscontrole personenverkeer, politiecellen en politieopleidingen.

Zoals gebruikelijk zal ik deze rapporten aan uw Kamer sturen, vergezeld met mijn reactie op de bevindingen van de Raad. In juni 2013 en in 2014 ontving u reeds de rapporten van inspecties van jeugdreclassering in Caribisch Nederland, de Stichting Reclassering Nederland en de JICN.

Voorts hecht ik er aan uw Kamer nog te melden dat de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES per 1 april 2014 van start gegaan is.

Gevangeniswezen

De Raad voor de Rechtshandhaving (de Raad) heeft in augustus 2013 de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) doorgelicht om zicht te krijgen op het functioneren van deze organisatie als onderdeel van de justitieketen in Caribisch Nederland. De Staatssecretaris heeft het inspectierapport op 3 april jl. aan uw Kamer doen toekomen.⁴ Op 16 mei 2014 heeft er een visitatie plaats gevonden in de JICN door de *Commission on the Prevention of Torture* van de Raad van Europa (CPT). Een eerste mondelinge terugkoppeling van deze CPT-visitatie heeft het positieve oordeel en de aandachtspunten die de Raad heeft vastgesteld bevestigd.

De rapportage van het CPT is naar verwachting tegen eind 2014 gereed. De Raad en de CPT zijn over het algemeen positief over de gang van zaken in de JICN. Feit is dat binnen de huidige locatie van de JICN de ruimtelijke mogelijkheden voor verdere ontplooiing zijn uitgeput. Het is daarom dat de Staatssecretaris, zoals u bekend, heeft besloten tot vervanging van zowel het oude gebouw als de tijdelijke uitbreidingen te komen. Op Bonaire wordt een nieuwe inrichting met een capaciteit van 107 plaatsen gebouwd. Op Sint Eustatius wordt een nieuwe inrichting met 18 plaatsen voor gedetineerden van Sint Eustatius en Saba gebouwd. Hiermee komt de totale detentiecapaciteit voor Caribisch Nederland op 125 plaatsen. Naar verwachting zullen beide inrichtingen in 2016 in gebruik genomen kunnen worden.

Justitieel jeugdbeleid

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Openbare Lichamen en de Rijksoverheid dat er sprake is van een goed functionerend stelsel van preventieve voorzieningen, jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Om hier op een goede wijze invulling aan te geven werk ik aan een visie op het justitieel jeugdbeleid. Een hardnekkig probleem is overigens het werven en vasthouden van voldoende

⁴ Kamerstuk 29 270, nr. 90.

adequaat personeel. Niettemin is en wordt er reeds een aantal belangrijke stappen gezet.

Zo is er ten behoeve van de uitvoering van het Haags Kinderbeschermingsverdrag in samenwerking met de betrokken ketenpartners een implementatietraject afgerond, waarover ook contact is geweest met de Voogdijraad van Caribisch Nederland. Afgesproken is dat bij vragen omtrent internationale kinderbeschermingscasuïstiek een beroep kan worden gedaan op de Centrale Autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (CA IKA). Daarnaast wordt er gefaseerd toegewerkt naar de situatie dat de Voogdijraad Caribisch Nederland, rekening houdend met de lokale omstandigheden en afwijkende wetgeving elementen uit de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming in Europees Nederland benut.

Dit betekent een striktere scheiding tussen de rekwestrerende taak binnen het gedwongen kader en de jeugdhulpverlening door de onder het Ministerie van VWS ressorterende organisatie «jeugdzorg en gezinsvoogdij in Caribisch Nederland (JGCN). Ook heeft de directeur van de voogdijraad BES een opleidingsplan opgesteld, waarin de expertise van opleiders van de Raad voor de Kinderbescherming in Europees Nederland wordt benut. Bij de Stichting Reclassering Caribisch Nederland is ten behoeve van Saba en St. Eustatius een werkmeester actief die daar bijdraagt aan de uitvoering van alternatieve straffen, zowel voor de volwassenreclassering als jeugdreclassering. Een halve fte wordt gefinancierd door de voogdijraad BES.

Tenslotte is de directeur voogdijraad BES bezig met de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport van de Raad voor de Rechtshandhaving over de jeugdreclassering in CN, welk rapport ik uw Kamer samen met de Staatssecretaris bij brief van 14 juni 2013 deed toekomen⁵.

Reclassering

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld, heeft de Raad voor de Rechtshandhaving in een rapport dat ik u op 3 april 2014 deed toekomen geconstateerd dat de Stichting Reclassering Caribisch Nederland een gewaardeerd ketenpartner is die bezig is zich in de komende jaren verder te ontwikkelen.

Om dit te bereiken heb ik de SRCN verzocht naar aanleiding van het inspectierapport een meerjarenplan op te stellen ter bevordering van de professionalisering van de reclasseringswerkers en het creëren van een methodisch fundament als basis voor de uitvoering van de reclasseringsactiviteiten. Bij het opstellen van dit plan zal expliciet rekening worden gehouden met de omstandigheden, mogelijkheden en beperkingen van Caribisch Nederland en het beschikbare financiële kader.

Slachtofferbeleid

Zoals recent nogmaals geconstateerd in het onderzoek van Regioplan, in opdracht van de Ministeries van VWS, OC&W en VenJ, is hoewel de werkelijke omvang moeilijk te bepalen is, huiselijk geweld in Caribisch Nederland een reëel probleem. Daarom wordt prioriteit gegeven aan het vergroten van de capaciteit van hulpverlenende instanties en de deskundigheid van hulpverleners enerzijds en deskundigheidsbevordering bij de politie anderzijds.

⁵ Kamerstuk 29 270, nr. 85.

Nu de eerste jaren voorbij zijn is de tijd rijp voor de ketenpartners om meer te investeren in de samenwerking. De noodzaak tot samenwerking wordt vanuit de professionals gevoeld. Overlegvormen zijn naast elkaar, vanuit één specifieke invalshoek (b.v. onderwijs, justitie, jeugdzorg, gezondheidszorg) georganiseerd. Er is kortom veel winst te behalen in samenwerking rond het (gezins)systeem. De kleinschaligheid op het eiland is voor integraal samenwerken een positieve factor: organisaties zijn (nog) geen bolwerken, vanuit persoonlijk contact kunnen in korte tijd goede relaties tussen organisaties ontstaan. Derhalve zal de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie met een positieve grondhouding bezien of het mogelijk is om een Veiligheidshuis Caribisch Nederland in te richten.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft bij een algemeen overleg over het slachtofferbeleid van 18 december 2013 de toezegging gedaan dat hij onderzoek zal doen naar de uitbreiding van de werking van het Schadefonds Geweldsmisdrijven naar Caribisch Nederland. Daartoe is inmiddels, in samenwerking met het Schadefonds Geweldsmisdrijven en de partners op de BES-eilanden een verkenning gestart. De uitkomst van het onderzoek wordt dit najaar verwacht.

Brandweer

Het brandweerkorps Caribisch Nederland valt conform de Veiligheidswet BES onder mijn beheersverantwoordelijkheid. Hierbij zijn de bestuurscolleges belast met de brandweertzorg en bedienen zij zich daarbij van het brandweerkorps. De afgelopen twee jaar is gewerkt aan het opstellen van een vakbekwaamheidsstelsel voor het brandweerkorps Caribisch Nederland.

De brandweerkorpsen van Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben op eigen kosten ook geparticipeerd in dit traject. Resultaat van dit gezamenlijke traject zijn kwalificatieprofielen voor zestien brandweerfuncties en proeven van bekwaamheid voor de examens van de verschillende opleidingen.

Om de leiding van het brandweerkorps te ondersteunen bij het beleid gericht op de noodzakelijke vergroting van de vakbekwaamheid van het personeel wordt aan de staf van het brandweerkorps voor tenminste twee jaar een ervaren implementatie-manager toegevoegd.

Daarnaast profiteert ook het brandweerkorps van de inzet van KPMG gericht op de versterking van de financiële cyclus van het korps. De controller die wordt toegevoegd aan de staf van het KPCN zal ook werkzaam zijn ten behoeve van het brandweerkorps.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

In 2012 hebben de Bestuurscolleges samen met mijn ministerie gewerkt aan het opstellen van de generieke planvormen; de risicoprofielen, beleidsplannen en rampen- en crisisplannen. Deze plannen zijn door de Bestuurscolleges eind 2012 en begin 2013 vastgesteld. Voor een aantal objecten zijn begin 2014 rampbestrijdingsplannen opgesteld.

In overleg met Caribisch Nederland zijn door mijn ministerie ten behoeve van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in 2013 videoconference-systemen, quads, een haakarmbakvoertuig en pompelompunits geleverd. In samenwerking met de Bestuurscolleges en de Ministeries van Veiligheid en Justitie, Infrastructuur en Milieu, en Defensie wordt momenteel gewerkt aan een meerjarige oefenkalender.

De Inspectie VenJ is, conform de Veiligheidswet BES, verantwoordelijk voor het toezicht op de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De

Inspectie heeft in maart 2014 een nulmeting naar de voorbereiding op rampen en crises uitgevoerd op Saba, Sint Eustatius en Bonaire. Als onderdeel van deze nulmeting is op de eilanden een opkomst- en alarmeringsoefening gehouden. De uitkomsten zal ik, zoals gewoonlijk, aanbieden aan uw Kamer.

Beveiliging burgerluchtvaart

De afgelopen jaren is gewerkt aan het actualiseren van de wet- en regelgeving. Dat heeft geleid tot het opstellen van een Nationaal beveiligingsplan voor de BES waarin ook het nationaal trainingsprogramma en het nationaal kwaliteitscontroleprogramma is opgenomen. In navolging van de burgerluchthavens in Europees Nederland is ook voor de luchthavens op de BES een risico managementmodel (RMM) opgesteld.

Op het gebied van training kan ik u meedelen dat al het personeel op de BES-luchthavens is getraind. Voor de continuïteit van de trainingen is er op Bonaire één instructeur benoemd die interne opleidingen ten aanzien van de beveiliging van de burgerluchtvaart kan verzorgen. Voor de luchthavens op Bonaire en Sint Eustatius is screeningsapparatuur aangeschaft voor het inrichten van screeningspunten voor personeel en passagiers en hun handbagage.

Voor het luchthavenpersoneel dat toegang heeft tot het om beveiligingsredenen beperkt toegankelijk gebied op Bonaire geldt de Wet Veiligheidsonderzoeken. Op Saba en Sint Eustatius geldt vooralsnog de VOG als standaard. Het toezicht op de BES-luchthavens wordt uitgevoerd door de Koninklijke Marechaussee.

Immigratie en Asiel

De Koninklijke Marechaussee en ambtenaren van het KPCN zijn belast met de handhaving van de vreemdelingenwet in de openbare lichamen op het terrein van de grensbewaking, toezicht en terugkeer. In Caribisch Nederland is een adequate vreemdelingenketen ingericht die voldoet aan de internationale verplichtingen en normen. Een volgende stap is een intensivering van de samenwerking in de vreemdelingenketen binnen de landen van het Koninkrijk.

Met Curaçao en Sint Maarten wordt samengewerkt onder de Onderlinge Regeling vreemdelingenketen. Aruba is gevraagd hier bij aan te sluiten.

Conclusie

Gezien het bovenstaand concludeer ik dat er veel werk verzet is en dat de maatregelen gefaseerd zijn doorvoerd hebben geleid tot een verbetering van de justievoorzieningen in Caribisch Nederland. Daarbij is eveneens de relevante wetgeving grotendeels aangepast.

Tegelijkertijd constateer ik ook dat er zaken zijn die de aandacht moeten blijven houden en waarop een actieve inzet geboden blijft. Een zaak die daarbij mijn bijzondere aandacht heeft, is de samenwerking tussen de verschillende ketenpartners die binnen het bereik van het Ministerie Veiligheid en Justitie vallen. Waar reeds in algemene situaties geldt dat een keten alleen maar sterk en effectief kan zijn wanneer er goed wordt samengewerkt geldt dit, vanwege de kleinschaligheid, het startpunt ten tijde van de transitie en de sociaal economisch context in Caribisch Nederland des te meer.

Ik acht een verbinding tussen de werkzaamheden van de verschillende organisaties, zowel binnen Caribisch Nederland als tussen Caribisch Nederland en Europees Nederland, van essentieel belang om vanuit een integrale benadering de justitievoorzieningen te kunnen blijven verbeteren.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten